

AD QUINTUM dicendum, quod posito quod aliquid sit secundum præsentiam prophetatum, quamvis illud non esse in se sit possibile, tamen impossibile est posito hoc, scilicet quod dicitur esse præscitum; quia ex hoc ipso quod ponitur præscitum, ponitur ita futurum esse cum præsentia ipsius eventum respiciat.

AD SEXTUM dicendum, quod veritas propositionis sequitur conditionem rei, quando scientia veritatem proponentis ex rebus oritur. Sic autem non est in proposito.

AD SEPTIMUM dicendum, quod quamvis rei prophetatæ causa proxima sit mobilis, tamen ipsius prophetiæ causa proxima immobilis, ut dictum est. in corp. art.; et ideo ratio non sequitur.

AD OCTAVUM dicendum, quod prophetatum non evenire habet simile iudicium, sicut et præscitum non evenire. Quod qualiter debeat concedi et qualiter debeat negari, dictum est in questione de scientia Dei., art. 13.

ARTICULUS XII. — *Utrum prophetia quæ est secundum visionem intellectualem, sit eminentior ea quæ habet visionem intellectualem simul cum imaginaria.* (In II^æ, quæst. CLXXIV, art. 2.)

Duodecimo quæritur, utrum prophetia quæ est secundum visionem intellectualem tantum, sit eminentior ea quæ habet visionem intellectualem simul cum imaginaria; et videtur quod non. Quia illa prophetia quæ habet intellectualem visionem cum imaginaria, includit eam quæ habet intellectualem tantum. Ergo visio prophetica quæ habet utramque, est potior illa quæ habet unam tantum; quod enim includit aliquid, excedit illud quod ab eo includitur.

2. Præterea, quanto in aliqua prophetia est abundantius lumen intellectuale, tanto perfectior est. Sed ex plenitudine intellectualis luminis contingit quod sit redundantia in prophetia ab intellectu in imaginationem, ut ibi formetur imaginaria visio. Ergo perfectior est prophetia quæ habet imaginariam visionem adjunctam, quam illa quæ habet intellectualem tantum.

3. Præterea, de Joanne Baptista dicitur Math., XI, quod ipse est Propheta, et plus quam Propheta. Hoc autem dicitur in quantum Christum non solum intellectualiter vel imaginarie vidit, ut alii Prophete, sed etiam corporaliter digito demonstravit. Ergo prophetia cui admiscetur corporalis visio, est nobilissima; et eadem ratione illa cui adjungitur visio imaginaria, est nobilior illa quæ habet intellectualem tantum.

4. Præterea, tanto est aliquid magis perfectum, quanto plenius in eo inveniuntur differentiæ rationem speciei constituentes. Sed differentiæ constituentes prophetiam sunt visio et denuntiatio. Ergo illa prophetia quæ habet denuntiationem, videtur esse perfectior ea quæ non habet. Sed enuntiatio fieri

non potest sine imaginaria visione; quia oportet eam qui denuntiat, habere imaginatos sermones. Ergo prophetia illa est perfectior quæ sit cum visione imaginaria et intellectu.

5. Præterea, I Corinth., XIV, super illud, *Spiritus autem loquitur mysteria*, dicit Glossa (in prologum D. Hieron. præfixum Psalterio): *Minus est Propheta qui rerum significantum solo spiritu videt imagines; et magis est Propheta qui solo earum intellectu est præditus; sed maxime Propheta est qui in utraque præcellit*; et sic idem quod prius.

6. Præterea, prophetia, ut dicit Rabbi Moyses, inchoatur in intellectu, et perficitur in imaginatione. Ergo prophetia quæ habet imaginariam visionem, est perfectior quam quæ habet intellectualem tantum.

7. Præterea, debilitas intellectualis luminis imperfectionem indicat prophetiæ. Sed ex debilitate intellectualis luminis videtur contingere quod visio prophetica non derivetur usque ad imaginationem. Ergo videtur quod illa prophetia quæ habet imaginariam visionem, sit perfectior.

8. Præterea, majoris perfectionis est cognoscere rem aliquam ut in se est et prout est alterius signum, quam cognoscere eam in se tantum. Ergo, eadem ratione, perfectius est cognoscere aliquam rem ut est significata, quam cognoscere eam in se tantum. Sed in prophetia quæ habet imaginariam visionem cum intellectu, cognoscitur res prophetata non solum in se, sed etiam prout est imaginibus designata. Ergo prophetia quæ habet imaginariam visionem, est nobilior ea quæ habet intellectualem tantum, in qua cognoscuntur res prophetatæ tantum in se, et non prout sunt signate.

9. Præterea, sicut dicit Dionysius, I cap. celest. Hierarch. (parum ante medium), *impossibile est nobis atter superlucere divinum radium nisi sacrorum velaminum varietate velatum*. Velamina autem appellat figurarum imaginarias, quibus puritas intellectualis luminis quasi velatur. Ergo in omni prophetia oportet esse imaginarias figuras, vel ab homine formatas, vel divinitus immissas. Nobiliores autem videntur esse immissæ divinitus quam formatæ ab homine. Ergo illa videtur esse nobilissima prophetia in qua simul divinitus infunditur lumen intellectuale, et figuræ imaginariæ.

10. Præterea, ut dicit Hieronymus (super lib. Reg.), Prophetæ contra Agyographas distinguuntur. Sed illi quos nominat Prophetas, omnes, aut fere omnes, revelationem acceperunt sub figuris imaginativis; plures autem eorum quos inter Agyographas nominat, sine figuris revelationem acceperunt. Ergo magis proprie dicuntur Prophetæ illi quibus fit revelatio secundum visionem intellectualem et imaginariam, quam illi quibus fit secundum intellectualem tantum.

11. Præterea, secundum Philosophum II Metaph. (com. 1),

intellectus noster se habet ad primas rerum causas, quæ sunt maxime notæ in natura, sicut se habet oculus nocturæ ad lucem solis. Sed oculus nocturæ non potest inspicere solem nisi sub quadam obscuritate. Ergo et intellectus noster divina sub quadam obscuritate intelligit: ergo videtur quod sub aliquibus similitudinibus; et sic intellectualis visio non erit certior quam imaginaria cum utraque sub similitudinibus fiat. Unde videtur quod illa visio imaginaria intellectuali adjuncta nihil diminuat de ejus nobilitate; et sic illa prophetia quæ fit sub utraque visione, vel est dignior, vel ad minus æque digna.

12. Præterea, sicut se habet imaginabile ad imaginationem, ita intelligibile ad intellectum. Sed imaginabile non apprehenditur ab imaginatione nisi mediante similitudine. Ergo nec intelligibile ab intellectu; et sic idem quod prius.

1. Sed contra est quod dicitur in Glossa in principio Psalterii (ut sup.): *Illius prophetiæ modus est ceteris dignior, quando scilicet ex sola Spiritus sancti inspiratione, remoto omni exteriori adminiculo facti vel dicti vel visionis vel somni, prophetatur.* Illa vero prophetia quæ habet imaginariam visionem annexam, est cum adminiculo somni vel visionis. Ergo prophetia quæ est cum visione intellectuali tantum, est nobilior.

2. Præterea, omne quod in aliquo recipitur, recipitur in eo per modum recipientis. Sed intellectus in quo aliquid recipitur visione intellectuali, est nobilior quam imaginatio, in qua recipitur aliquid in visione imaginaria. Ergo prophetia quæ fit secundum intellectualem visionem, est nobilior.

3. Præterea, ubi est intellectualis visio, non potest esse deceptio; quia qui fallitur, non intelligit, ut dicit Augustinus in lib. de vera Religione (lib. LXXXIII Quæst., quæst. xxxii in princ.). Visio autem imaginaria habet plurimum falsitatis admixtum: unde IV Metaph., com. xxv, ponitur esse quasi principium falsitatis. Ergo prophetia quæ habet visionem intellectualem est nobilior.

4. Præterea, quando una vis animæ a sua actione retrahitur, alia in sua actione roboratur. Si ergo in prophetia aliqua vis imaginaria omnino vacet, intellectualis visio erit fortior. Ergo et prophetia nobilior.

5. Præterea, sicut se habent potentiæ ad invicem, ita et actus potentialium. Sed intellectus non conjunctus imaginationi, utpote angelicus, est nobilior intellectu imaginationi conjuncto, scilicet humano. Ergo prophetia quæ habet visionem intellectualem sine imaginaria, nobilior est illa quæ habet utramque.

2. Præterea, adminiculum actionis designat imperfectionem agentis. Sed visio imaginaria ponitur in Glossa Psalterii (ubi sup.) ut adminiculum prophetiæ. Ergo prophetia quæ habet imaginariam visionem, est imperfectior.

7. Præterea, quanto aliquid lumen est magis remotum ab

obscuritatibus sive nebulis, tanto magis est clarum. Sed imaginariæ figuræ sunt quasi quedam nebule, quibus obumbratur intellectuale lumen; ratione ejus ratio humana quæ a phantasmatibus abstrahit, dicitur ab Isaac iriri in umbra intelligentiæ. Ergo prophetia quæ habet lumen intellectualem sine imaginibus, est perfectior.

8. Præterea, nobilitas tota prophetiæ cognitionis consistit in hoc quod Dei præscientiam imitatur. Sed prophetia quæ est sine imaginaria visione, magis imitatur divinam præscientiam, in qua non est aliqua imaginatio, quam quæ habet imaginariam visionem. Ergo illa quæ caret imaginaria visione, est nobilior.

Respondeo dicendum, quod cum natura speciei consistat ex natura generis et natura differentiæ; ex utraque dignitas speciei potest pensari; et secundum has duas considerationes inveniuntur aliqua se invicem in dignitate excedere quandoque. Et quantum pertinet ad rationem speciei, semper illud participat perfectius speciei rationem in quo differentia formaliter speciem constituens nobilior invenitur; sed simpliciter loquendo, quandoque est nobilior id in quo natura generis est perfectior; quandoque vero id in quo est perfectius natura differentiæ. Cum enim natura differentiæ addit aliquam perfectionem supra generis naturam, præeminencia quæ est ex parte differentiæ, facit aliquid esse simpliciter nobilior; sicut etiam in specie hominis, qui est animal rationale, simpliciter est dignior ille qui est potior in rationalitate, quam qui est potior in his quæ ad rationem animalis spectant, utpote sensus, et motus, et alia hujusmodi. Quando vero differentia aliquam imperfectionem importat, tunc id in quo est completius natura generis, est simpliciter nobilior; ut patet in fide, quæ est cognitio enigmatica, eorum scilicet quæ non videntur. Qui enim abundat in natura generis, et deficit in fidei differentia, utpote fidelis qui jam percipit aliquem intellectum credibilem, et quodammodo jam ea videt, habet simpliciter nobiliorem fidem eo qui minus cognoscit; et tamen quantum ad rationem fidei pertinet, magis proprie habet fidem ille qui omnino non videt illa quæ credit. Et sic etiam est in prophetia. Prophetia enim videtur esse quedam cognitio obumbrata et obscuritatis admixta, secundum id quod habetur II Petr., 1: *Habetis firmiterem propheticum sermonem, cui bene facitis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco.* Unde hoc etiam ipsium nomen prophetiæ demonstrat, quia prophetia dicitur quasi visio de longinquo: quæ enim clare videntur, quasi de prope videntur.

Si igitur comparemus prophetias quantum ad differentiam quæ rationem prophetiæ complet, illa invenitur perfectius rationem prophetiæ habere, et magis proprie, cui imaginaria visio admiscetur; sic enim veritatis prophetiæ cognitio obum-

bratur. Si autem comparemus prophetias secundum id quod pertinet ad naturam generis, scilicet cognitionem vel visionem; et sic videtur distinguendum. Cum enim omnis cognitio perfecta duo habeat, scilicet acceptionem, et iudicium de acceptis; iudicium quidem de acceptis in prophetia est solum secundum intellectum; acceptio vero est et secundum intellectum, et secundum imaginationem. Quandoque igitur in prophetia non est aliqua supernaturalis acceptio, sed iudicium tantum supernaturale; et sic solus intellectus illustratur sine aliqua imaginaria visione: et talis forte fuit inspiratio Salomonis, in quantum de moribus hominum et naturis rerum, quæ naturaliter accipiuntur, divino instinctu ceteris certius iudicavit. Quandoque vero est etiam acceptio supernaturalis; et hoc dupliciter: quia vel est acceptio ab imaginatione, utpote quando divinitus in spiritu Prophetæ rerum imagines formantur; vel est acceptio ab intellectu, utpote quando ita clare veritatis cognitio intellectui infunditur, ut non ex similitudine aliquarum imaginum veritatem accipiat, immo ex veritate jam perspecta ipse sibi imagines formare possit, quibus utatur propter naturam nostri intellectus. Non autem potest esse aliqua prophetia quæ habeat acceptionem sine iudicio; unde nec imaginariam visionem sine intellectuali.

Sic igitur patet quod visio intellectualis pura, quæ habet iudicium tantum sine aliqua acceptione supernaturali, est inferior ea quæ habet iudicium et acceptionem imaginariam; illa vero intellectualis visio quæ habet iudicium et acceptionem supernaturalem, est ea nobilior quæ cum iudicio habet acceptionem imaginariam. Et quantum ad hoc concedendum est, quod prophetia quæ habet visionem intellectualem tantum, est dignior ea quæ habet imaginariam adjunctam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis illa prophetia quæ in utraque visione consistit, habeat etiam intellectualem visionem, non tamen includit illam prophetiam quæ sola in intellectuali visione consistit, eo quod illa habet intellectualem visionem excellentiorem quam ista; cum in illa intellectualis luminis perceptio sufficiat ad acceptionem et iudicium, in hac vero ad iudicium tantum.

AD SECUNDUM dicendum, quod in utraque prophetia fit derivatio luminis prophetici ab intellectu ad imaginationem, sed diversimode: quia in illa prophetia quæ dicitur tantum visionem intellectualem habere, tota plenitudo prophetice revelationis in intellectu percipitur, et exinde secundum intelligentis arbitrium in imaginativa congrue formantur imagines propter nostri intellectus naturam, qui sine phantasmatibus intelligere non potest; sed in alia prophetia non tota plenitudo prophetice revelationis recipitur in intellectu, sed partim in intellectu quantum ad iudicium, et partim in imaginativa quantum ad acceptionem. Unde in illa prophetia quæ visionem intellectua-

lem tantum continet, est visio intellectualis plenior: ex defectu enim luminis recepti in intellectu contingit quod exinde quodammodo decedit quantum ad aliquid a puritate intelligibili in imaginarias figuras, sicut in somniis accidit.

AD TERTIUM dicendum, quod hoc quod Joannes Christum digito demonstravit, non pertinet ad visionem propheticam, prout nunc de prophetiæ comparatione loquimur, sed magis ad denuntiationem. Hoc etiam quod Christum corporaliter vidit, non ei dedit prophetiam perfectioris rationis; sed fuit quoddam divinitus concessum amplius quam prophetia: unde dicitur Luc., x, 24: *Multi Reges et Prophete voluerunt videre quæ vos videtis, et non viderunt.*

AD QUARTUM dicendum, quod denuntiatio (1) per verba vel facta communis est utrique; quia et prophetia quæ tantum visionem intellectualem habet, potest denuntiare secundum imagines quas ad libitum format.

AD QUINTUM dicendum, quod Glossa illa loquitur de eo qui secundum intellectum non habet nisi iudicium de his quæ ab alio accipiuntur; sicut Joseph habuit solummodo iudicium de his quæ a Pharaone sunt visa; non quod ipse acceperit quid esset futurum; et sic ratio concludit non de illa prophetia intellectualem visionem tantum habente, de qua nunc loquimur.

AD SEXTUM dicendum, quod in hoc Rabbi Moysi opinio non tenetur; ipse enim ponit quod prophetia David fuit inferior prophetia Isaia: vel Hieremiæ; cuius contrarium dicitur a Sanctis; habet tamen veritatem quantum ad aliquid ejus dictum, quia scilicet iudicium non perficitur non propositis his de quibus est iudicandum. Unde in illa prophetia in qua percipitur intellectualem lumen solummodo ad iudicandum, est ipsum lumen, non determinatam cognitionem alicujus faciens, quousque apponantur aliqua de quibus est iudicandum, vel a se vel ab alio accepta; et sic intellectualis visio perficitur per imaginariam, sicut commune determinatur per speciale.

AD SEPTIMUM dicendum, quod non semper contingit ex debilitate intellectualis luminis quod sit prophetia secundum visionem intellectualem tantum; sed quandoque propter acceptionem plenissimam intellectus, ut dictum est, in corp., et ad 2 argum.; ideo ratio non sequitur.

AD OCTAVUM dicendum, quod signum, in quantum hujusmodi, est causa cognitionis, signatum vero est id quod est notum per aliud. Sicut autem nobilius cognoscitur id quod in se notum est et alia cognoscere facit, eo quod tantum in se notum est; ita etiam e contrario id quod notum est per se, non per aliud, nobilius cognoscitur quam quod per aliud notum est, sicut principia conclusionibus; et ideo e contrario se habet de signo et signato; unde ratio non sequitur.

(1) *Al. denudatio.*

AD NONUM dicendum, quod quamvis imagines impressæ divinitus sint nobiliores imaginibus per hominem formatis, tamen acceptio cognitionis quæ est in intellectu divinitus, est nobilior illa acceptio quæ fit per imaginarias formas.

AD DECIMUM dicendum, quod ideo specialiter Prophetæ nuncupantur in distinctione prædicta qui secundum imaginarias visiones prophetiam habuerunt, quia in eis invenitur plenior ratio prophetiæ, etiam ratione differentiæ. Agrygraphæ autem dicuntur qui supernaturaliter solum visiones intellectuales habuerunt sive quantum ad iudicium tantum, sive quantum ad iudicium et acceptionem simul.

AD UNDECIMUM dicendum, quod quamvis intellectus noster intelligat divina per aliquas similitudines, tamen illæ sunt nobiliores, ex hoc quod sunt immateriales, quam similitudines imaginariæ; unde et visio intellectualis est nobilior.

AD DODECIMUM dicendum, quod non potest esse quod aliqua res sit imaginabilis per suam essentiam, sicut per suam essentiam intelligibilis; imaginatio enim non est nisi de rebus materialibus. Nec tamen potest imaginatio aliquid recipere nisi sine materia; unde semper necesse est quod imaginatio sit alicujus non per essentiam suam, sed per suam similitudinem. Intellectus vero immaterialiter recipit, et eo cognoscuntur non solum materialia, sed immaterialia; unde et quædam cognoscuntur ab eo per essentiam, quædam autem per similitudinem.

Ad rationes vero quæ in contrarium obijciuntur, de facili patet responsio secundum hoc quod falsum concludunt.

ARTICULUS XIII. — *Utrum gradus prophetiæ distinguantur secundum imaginariam visionem.* (II^a II^a, quæst. CLXXIV, art. 3.)

Tertiodecimo quæritur, utrum gradus prophetiæ distinguantur secundum visionem imaginariam; et videtur quod sic. Nobilior enim est prophetia ubi est nobilior prophetatæ rei acceptio. Sed quandoque acceptio rei prophetatæ est per visionem imaginariam. Ergo possunt gradus prophetiæ distingui penes visionem imaginariam.

2. Præterea, perfectius medium cognoscendi facit perfectiorem cognitionem; et exinde est scientia opinione perfectior. Sed similitudines imaginariæ sunt medium cognoscendi in prophetia. Ergo ubi est nobilior imaginaria visio, est altior prophetiæ gradus.

3. Præterea, in omni cognitione quæ est per similitudinem, ubi est expressior similitudo, est perfectior cognitio. Sed figuræ imaginatæ in prophetia sunt similitudines rerum de quibus fit revelatio prophetiæ. Ergo ubi est perfectior imaginariæ visio, est altior prophetiæ gradus.

4. Præterea, cum lumen propheticum descendat ab intellectu

in imaginationem; quanto est perfectius lumen in intellectu Prophetæ, tanto est perfectior imaginaria visio. Ergo diversi gradus imaginariæ visionis demonstrant diversos gradus intellectuales visionis. Sed ubi est perfectior intellectualis visio, est perfectior prophetia. Ergo et secundum imaginariam visionem gradus prophetiæ distinguuntur.

5. Sed dicendum, quod diversitas visionis imaginariæ non distinguit speciem prophetiæ; et ideo nec secundum ipsam gradus prophetiæ distinguuntur. — Sed contra, omne calidum elementare est ejusdem speciei; sed tamen apud medicos distinguitur calidum in primo et secundo et tertio et quarto gradu. Ergo distinctio graduum non requirit speciei distinctionem.

6. Præterea, magis et minus non diversificant speciem. Sed intellectualis visio non distinguitur in Prophetis nisi secundum lumen propheticum perfectius et minus perfecte receptum. Ergo differentia visionis intellectualis non diversificat speciem prophetiæ; ergo nec gradus secundum responsionem prædictam; et sic non essent in prophetia aliqui gradus, si nec secundum visionem intellectivam, nec secundum imaginariam distinguuntur. Relinquitur ergo gradus prophetiæ distingui secundum imaginariam visionem.

1. Sed contra, visio imaginaria non facit Prophetam, sed solum intellectuales. Ergo nec secundum eam gradus prophetiæ distinguuntur.

3. Præterea, illud quod distinguitur per se, distinguitur penes id quod est ei formale. Sed in prophetia intellectualis visio est formalis, imaginaria vero quasi materialis. Ergo gradus prophetiæ distinguuntur secundum intellectuales, et non secundum imaginariam visionem.

3. Præterea, imaginariæ visiones in eodem Propheta pluries variantur; quia quandoque hoc modo revolutionem accipit, quandoque illo. Ergo non videtur quod secundum imaginariam visionem possint gradus prophetiæ distingui.

4. Præterea, sicut se habet scientia ad res scitas, sic prophetia ad res prophetatas. Sed scientia distinguitur secundum res scitas, ut dicitur in III de Anima (com. xxxviii). Ergo et prophetiæ secundum res prophetatas, et non secundum imaginariam visionem.

5. Præterea, secundum Glossam in principio Psalterii, prophetia consistit in dictis et factis, somnio et visione. Non ergo debent magis prophetiæ gradus distingui secundum imaginariam visionem, ad quam pertinet visio et somnium, quam secundum dicta et facta.

6. Præterea, etiam miracula ad prophetiam requiruntur; unde Moyses cum a Domino mitteretur, petivit signa, Exod., III; et in Psalm. LXXII, 9, dicitur: *Signa nostra non vidimus; jam non est Propheta.* Ergo non magis debent distingui pro-

phetiæ gradus secundum imaginariam visionem quam secundum signa.

Respondeo dicendum, quod quando ad aliquid constituendum duo concurrunt, quorum unum est alio principalius; in eo quod ex eis constituitur, potest gradus comparationis attendi et secundum id quod est principale, et secundum id quod est secundarium. Sed excessus ejus secundum quod est principale, ostendit eminentiam simpliciter; excessus vero ejus secundum quod est secundarium, ostendit eminentiam secundum quid, et non simpliciter, nisi secundum quod excessus in eo quod est secundarium est signum excessus in eo quod est principalis. Sicut ad meritum humanum concurrunt caritas quasi principale et opus exterius quasi secundarium; meritum autem simpliciter loquendo, scilicet respectu præmi essentialis, judicatur majus, quod ex major caritate procedit; magnitudo vero operis facit majus meritum secundum quod attenditur respectu alicujus præmi accidentalitatis non autem simpliciter, nisi in quantum demonstrat magnitudinem caritatis, secundum id quod Gregorius dicit (homil. xxx in Evang. non longe a prime.): *Amor Dei operatur magna, si est*. Cum ergo ad prophetiam concurrat intellectualis visio quasi principalis, et imaginaria quasi secundaria: gradus prophetiæ est simpliciter judicandus eminentior ex eo quod visio intellectualis est eminentior; ex eminentia vero imaginariæ visionis ostenditur eminentior gradus prophetiæ secundum quid, et non simpliciter, nisi in quantum perfectio imaginariæ visionis demonstrat perfectionem intellectualis. Ex parte autem intellectualis visionis non possunt accipi aliqui determinati gradus: quia plenitudo intellectualis luminis non manifestatur nisi per aliqua signa: unde penes illa signa oportet distinguere gradus prophetiæ. Sic ergo possunt distinguí gradus prophetiæ secundum quatuor. Primo secundum ea quæ requiruntur ad prophetiam. Est autem duplex actus prophetiæ: scilicet visio et denuntiatio. Ad visionem autem requiruntur duo: scilicet iudicium, quod est secundum intellectum, et acceptio: quæ est quandoque secundum intellectum, quandoque secundum imaginationem. Sed ad denuntiationem requiritur aliquid ex parte denuntiantis; scilicet quædam audacia, ut aliquis non terreatur loqui veritatem propter adversarios veritatis secundum id quod Dominus dixit ad Ezechielem, iii, 8: *Dedi faciem tuam valentiorē faciebz eorum, et frontem tuam duriorē frontibus eorum*; et sequitur: *Ne timeas eos, neque metuas a facie eorum*. Aliud autem requiritur ex parte rei denuntiatiæ; scilicet signum, per quod veritas rei denuntiatiæ demonstratur; unde et Moyses a Deo signum accepit, ut ei crederetur. Sed quia denuntiatio in prophetia non principaliter, sed consequenter se habet in prophetia, ideo infirmus gradus prophetiæ est in eo in quo invenitur quædam audacia vel promptitudo ad aliquid dicendum vel faciendum, sine hoc

quod ei revelatio fiat; sicut si dicamus aliquem gradum prophetiæ fuisse in Samsone, largo modo accipiendo prophetiam, secundum quod omnis supernaturalis influxus ad prophetiam reducit. Secundus vero gradus erit in eo qui habet visionem intellectualem tantum secundum iudicium, ut in Salomone. Tertius vero in eo qui habet intellectualem visionem cum imaginaria, ut in Isaia et Hieremia. Quartus vero in eo qui habet visionem intellectualem plenissimam quantum ad iudicium et quantum ad acceptionem, sicut in David. Secundo possunt distinguí gradus prophetiæ ex dispositione prophetantis; et sic, cum prophetia fiat in somnio et visione evigiliæ, ut dicitur Numer., xi, perfectior est gradus prophetiæ quæ est in vigilia, quam quæ est in somnio: tum quia intellectus est melius dispositus ad iudicandum; tum quia avocatio a sensibilibus non est facta naturaliter, sed ex intentione perfecta inferiorum virtutum, ad ea quæ divinitus demonstrantur. Tertio ex modo accipiendi: quia quanto expressius significatur res prophetata, prophetiæ gradus est sublimior. Nulla autem signa aliquid expressius significant quam verba; et ideo altior gradus prophetiæ est quando percipiuntur verba expresse designantia rem prophetatam, sicut de Samuele legitur I Regum, iii, quam quando demonstrantur aliquæ figuræ, quæ sunt aliarum rerum similitudines, ut olla succensa ostensa est Hieremiæ, Hierem., i: ex hoc enim manifeste ostenditur quod lumen propheticum magis in suo vigore percipitur quando secundum expressiorem similitudinem res prophetiæ demonstrantur. Quarto ex parte ejus qui revelationem facit: eminentior enim gradus prophetiæ est quando videtur ille qui loquitur quam quando verba audiuntur tantum; sive sit in somnio, sive sit in visione: quia ostenditur quod magis accedit Propheta ad cognitionem ejus qui revelat. Quando vero videtur ille qui loquitur, altior gradus prophetiæ est quando videtur in specie Angeli, quam quando videtur in specie hominis; et adhuc eminentior, si videatur in figura Dei, sicut, Isai., i, *Isaias vidit Deum sedentem*. Cum enim prophetiæ revelatio a Deo descendat in Angelum, et ab Angelo in hominem: tanto ostenditur plenior prophetiæ receptio, quanto magis accedit ad primum principium prophetiæ.

Rationes illæ quæ ostendunt quod gradus prophetiæ distinguuntur secundum imaginariam visionem concedenda sunt secundum modum prædictum; nec hoc dicendum est, quod diversitas gradus distinctionem exigat speciei.

Ad rationes vero quæ sunt in oppositum, per ordinem respondendum est.

Ad quarum etiam PRIMAM patet responsio ex dictis, in corp. art.

AD SECUNDUM dicendum, quod quando aliquid distinguuntur secundum speciem, oportet quod fiat distinctio secundum id quod est formale; sed si fiat distinctio graduum in eadem specie, po-

test esse secundum id quod est materiale; sicut animal distinguitur per masculinum et femininum, quæ sunt differentie materiales, ut in X Metaphysic. (com. xxv) dicitur.

AD TERTIUM dicendum, quod cum lumen propheticum non sit aliquid immanens Prophetae, sed sit quasi quædam passio transiens, non oportet ut Propheta semper sit in eodem gradu prophetiæ; immo quandoque fit ei revelatio secundum unum gradum, quandoque secundum alium.

AD QUARTUM dicendum quod cum aliqua nobiliora quandoque minus perfecte cognoscantur, sicut cum de divinis habetur opinio et de creaturis scientia; non potest ex rebus prophetatis gradus accipi prophetiæ; et præcipue cum ea quæ sunt denuncianda, Prophetæ revelantur secundum quod exigit eorum dispositio propter quæ prophetia datur. Potest tamen dici, quod secundum res prophetatas gradus prophetiæ distinguuntur; sed tamen propter nimiam rerum revelatarum diversitatem non possunt secundum hoc aliqui gradus determinati prophetiæ assignari, nisi forte in genere; ut si dicatur, quod cum revelatur aliquid de Deo, est eminentior gradus quam cum revelatur de creaturis.

AD QUINTUM dicendum, quod dicta et facta quæ ibi tanguntur, non pertinent ad revelationem prophetiæ, sed ad denuntiationem, quæ fit secundum dispositionem eorum quibus denuntiat. Unde secundum hoc non possunt gradus prophetiæ distinguui.

AD SEXTUM dicendum, quod gratia signorum est differens a prophetia; potest tamen reduci ad prophetiam secundum hoc quod per signa veritas prophetiæ demonstratur: unde et gratia signorum quantum ad hoc est potior quam prophetia, sicut et scientia quæ demonstrat propter quid est potior quam scientia quæ dicit quia; et propter hoc I Corinth., xii, præmittitur gratia signorum gratiæ prophetiæ. Unde et ille Propheta est excellentissimus qui etiam signa facit, habens revelationem propheticam. Si autem signa faciat sine revelatione prophetica, etsi forte sit dignior simpliciter, non tamen est dignior quantum pertinet ad rationem prophetiæ; sed sic computabitur talis in infimo gradu prophetiæ, sicut ille qui habet audaciam tantum ad aliquid faciendum.

ARTICULUS XIV. — *Utrum Moyses fuerit excellentior omnibus aliis Prophetis.* (II^a II^a part., quæst. clxxiv, art. 4.)

Quartodecimo quaeritur, utrum Moyses fuerit excellentior aliis Prophetis; et videtur quod non. Quia, ut dicit Gregorius (homil. xvi in Ezech.), per successiones et incrementa temporum crevit divinae cognitionis augmentum.

2. Præterea, Glossa dicit in principio Psalterii: *David Propheta fuit excellentissimus.* Ergo Moyses non fuit excellentissimus.

3. Præterea, maiora miracula facta sunt per Josue, qui fecit stare solem et lunam, Josue, x, quam per Moysen; et similiter per Isaïam, qui fecit solem retrocedere, Isaïe, xxxviii. Ergo Moyses non fuit Prophetarum maximus.

4. Præterea, Ezech., xlviij, 4, dicitur de Elia: *Quis poterit tui similiter gloriari, qui sustulisti mortuum ab inferis?* etc.; et sic idem quod prius.

Præterea, Matth., xi, 11, dicitur de Joanne: *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista.* Ergo nec Moyses fuit eo major; et sic idem quod prius.

Sed contra est quod dicitur Deut., ult., 10: *Non surrexit Propheta ultra in Israel sicut Moyses.*

Præterea, Num., xii, 6, dicitur: *Si quis fuerit inter eos Propheta Domini, in somnio aut visione loquar ad eum; at non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est.* Ex quo patet quod ipse alius Prophetis præfertur.

Respondeo dicendum, quod inter Prophetas aliquid secundum aliquid diversimode possunt majores reputari; simpliciter autem loquendo omnium maximus Moyses fuit; in eo enim quatuor quæ ad prophetiam requiruntur, excellentissime sunt inventa. Primo quidem visio intellectualis in eo excellentissima fuit, secundum quam tantum meruit elevari, ut ipsam Dei essentiam videret, secundum quod dicitur Numer., xii, 8: *Palam, et non per ænimata et figuras, Dominum videt.* Et hæc quidem ejus visio non est facta Angelo mediante, sicut aliæ visiones prophetales; unde ibidem dicitur: *Ore ad os loquor ei.* Et hoc expresse dicit Augustinus ad Paulinam de videndo Deum (epist. cxlvij, al. cxlij, cap. xii) et XII super Genesis ad litteram (cap. xxvii). Secundo imaginaria visio fuit in eo perfectissima, quia eam quasi ad nutum habebat; ut dicitur Exod., xxxiii, 11, quod loquebatur ei Dominus facie ad faciem, sicut homo solet loqui ad amicum suum; in quo etiam alia ejus eminentia quantum ad imaginariam visionem potest notari, quod ipse scilicet non solum audivit verba revelantis, sed vidit, non in figura hominis vel Angeli, sed quasi ipsum Deum, non in somnio, sed in vigilia; quod de nullo aliorum legitur. Tertio ejus denuntiatio fuit excellentissima; quia omnes qui fuerunt ante eum, instruxerunt familias suas per modum disciplinæ; Moyses autem fuit primus qui locutus est ex parte Domini, dicens: *Hæc dicit Dominus;* et non uni familiæ, sed toti populo; nec denuntiavit ex parte Domini ut attendere tur dictis alterius Prophete præcedentis, sicut Prophete denuntiando inducebant ut observaretur lex Moysi; unde denuntiatio præcedentium fuit preparatio ad legem Moysi, quæ fuit fundamentum quoddam denuntiationis sequentium Prophetarum. Quarto fuit eminentior quantum ad ea quæ ordinantur ad denuntiationem. Quantum ad miracula quidem, quia fecit signa ad conversionem et instructionem totius generis; alii vero Prophete

fecerunt particularia signa ad speciales personas, et specialia negotia; unde dicitur Deuter., ult., 10: *Non surrexit ultra Propheta in Israel sicut Moyses, quem nosset Dominus facie ad faciem*. Quantum ad eminentiam revelationis, in omnibus signis atque portentis, sicut fecerat in terra Ægypti Pharaoni et omnibus servis ejus, et ita magna mirabilia quæ fecit Moyses coram universo Israel. Quantum etiam ad audaciam apparet eminentissimus, quia in sola virga descendit in Ægyptum, non solum ad denunciandum verba Domini, sed ad flagellandum Ægyptum, et populum liberandum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod verbum Gregorii est intelligendum de his quæ pertinent ad mysterium Incarnationis, de quibus aliqui posteriores expressiores revelationes acceperunt quam Moyses; non autem quantum ad cognitionem Divinitatis, de qua plenissime Moyses instructus fuit.

AD SECUNDUM dicendum, quod David dicitur esse excellentissimus Prophetarum, quia expressissime prophetavit de Christo sine aliqua imaginaria visione.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis illa miracula fuerint majora miraculis Moysi quantum ad substantiam facti, tamen illa Moysi fuerunt majora quantum ad modum faciendi, quia facta sunt toti populo, et ad populi instructionem in nova lege, et liberationem; illa vero fuerunt aliqua particularia negotia.

AD QUARTUM dicendum, quod eminentia Eliæ præcipue in hoc attenditur quod a morte immunis conservatus fuit; etiam multis aliis Prophetis eminentior fuit quoad audaciam et magnitudinem signorum, ut ex verbis Ecclesiastici ibidem habetur.

AD QUINTUM dicendum, quod cum Moyses aliis præfertur, intelligendum est de Prophetis veteris testamenti; quia tunc præcipue propheta fuit in suo statu, quando Christus, ad quem omnis propheta ordinabatur, expectabatur venturus. Joannes autem ad novum pertinet testamentum; unde Matth., II, 13: *Lex et Propheta usque ad Joannem*. In novo tamen testamento facta est manifestior revelatio; unde dicitur II Corinth., III, 18: *Nos autem revelata facie*; ubi expresse Apostolus se et alios Apostolos Moysi præfert. Et tamen non sequitur, si Joanne Baptista nullus fuit major, quod propter hoc nullus fuerit eo excellentior in gradu prophetiæ: quia, cum propheta non sit donum gratiæ gratum facientis, potest esse potior in propheta qui est minor in merito.

QUÆSTIO XIII

DE RAPTO

(In quinque articulos divisa.)

Primo quæritur, quid sit raptus; 2° utrum Paulus in raptu vidit Deum per essentiam; 3° utrum intellectus alicujus vitorius possit elevari ad videndum Deum per essentiam sine hoc quod abstrahatur a sensibus; 4° utrum abstractio requiratur ad hoc quod intellectus possit videre Deum per essentiam; 5° quæritur, quid est illud quod Apostolus circa raptum suum scivit, et quid non scivit.

ARTICULUS PRIMUS. — *Quid sit raptus.*

Quæstio est de raptu; et primo quæritur quid sit raptus. Describitur autem a Magistris sic: *Raptus est ab eo quod est secundum naturam, in id quod est contra naturam, vi superioris nature, elevatio*; et videtur quod inconvenienter. Quia, ut Augustinus dicit (II de lib. Arb., capit. IX), *intelligentia hominis naturaliter præcognoscit Deum*. Sed in raptu elevatur hominis intellectus ad Dei cognitionem. Ergo non elevatur in id quod est contra naturam, sed quod est secundum naturam.

2. Præterea, magis dependet spiritus creatus ab increato quam corpus inferius a superiori. Sed impressiones superiorum corporum sunt inferioribus corporibus naturales, ut dicit Commentator in III cœli et mundi (comm. XX a med.). Ergo nec elevatio spiritus humani, quamvis fiat vi superioris nature, est nisi naturalis.

3. Præterea, Roman., II, super illud, *Contra naturam inserbitur est in bonam olivam*, dicit Glossa (ordin.), quod Deus auctor nature nihil contra naturam facit; quia hoc est unicuique naturale quod ab eo accepta a quo est modus omnis et ordo nature. Sed elevatio raptus fit a Deo, qui est conditor humane nature. Ergo non est contra naturam, sed secundum naturam.

4. Sed dicendum, quod dicitur esse contra naturam, quia fit divinitus, non per modum spiritus humani. — Sed contra, Dionysius dicit, VIII de divin. Nomin., quod justitia Dei in hoc attenditur, quia omnibus rebus distribuit secundum suum modum et dignitatem. Sed Deus non potest aliquid facere contra suam justitiam. Ergo nulli rei aliquid tribuit quod non sit secundum modum ejus.

5. Præterea, si modus hominis quantum ad aliquid mutetur, non mutatur hoc modo quod hominis bonum auferatur; quia Deus non est causa quare sit homo deterior, ut Augustinus dicit